

CULTURA

El Taller de Músics denuncia la Generalitat a la Comissió Europea

La Fundació Privada Taller de Músics presentarà avui a la direcció general de Competència de la Comissió Europea una denúncia contra la Generalitat per vulneració de la normativa que regula la lliure competència. El Taller de Músics considera com a greuge comparatiu que del

2008 al 2012 el departament d'Educació, aleshores dirigit per Ernest Margall, subvencionés el Conservatori del Liceu amb sis milions d'euros. En canvi, el centre d'ensenyament superior del Taller no va rebre cap subvenció d'Educació quan es va constituir, el 2009.

Albert Sánchez Piñol

NOVEL·LISTA. AUTOR DE 'VAE VICTUS'

Sorpresa "M'al·lucina que tanta gent em digués que fins que no va llegir 'Victus' pensava que Villarroel era un carter que baixava" **Noblesa** "L'11 de setembre Zuviría s'adona que la racionalitat no pot entendre la part més noble de l'esperit humà, encara que aquesta part sigui inútil"

"M'he especialitzat en derrotes perquè sóc català"

JORDI NOPCA
BARCELONA

Albert Sánchez Piñol no és Martí Zuviría –el personatge principal de *Victus* i de la seva continuació, *Vae Victus*, que surt a la venda avui en català i castellà, publicat per La Campana– però si anés vestit com el seu heroi i visqués al segle XVIII no desentonaria en una taverna fosca i sorollosa d'algun poblet europeu. Les històries que tots dos expliquen són magnètiques i de vocació popular. Igual que el personatge, l'escriptor és capaç de moure exèrcits –en el seu cas, de lectors– o de deixar anar un comentari sorneguer i tot seguit una reflexió seriosa, sense ni gota d'ironia. Rep l'ARA a la terrassa de casa seva, on té un petit hort amb enciams, bitxo i pebrots de Padrón ("els meus piquen tots", adverteix). Porta camisa fosca i sabatilles del Barça.

Vae Victus surt tres anys després de *Victus*, que ha venut més de 250.000 exemplars en l'original castellà i la traducció catalana. Com veus la primera part des de la distància?

M'ha donat molts disgustos i moltes satisfaccions. Porto bé les crítiques literàries –formen part del joc–, però *Victus* ha rebut moltes crítiques ideològiques i polítiques. Va ser molt trist sentir Soraya Sáenz de Santamaría dient falsedats sobre la presentació de *Victus* a Holanda. No es

va cancel·lar, com deia ella, per "problemes de la meua agenda".

I quines satisfaccions destacaries? Ha tingut un ressò increïble. S'ha traduït a moltes llengües...

A setze, no?

No les tinc comptades! [riu] Jo sabia que el llibre tindria un ressò, perquè hi havia una feinada al darrere i perquè el moment era excepcional. No imaginava que en tindria tant. El meu propòsit sempre ha sigut fer una literatura popular de qualitat. Mai he volgut ser elitista.

Vae Victus es divideix en quatre parts. La primera passa a Amèrica del Nord. La segona, entre França, Catalunya i Espanya. La tercera, a Alemanya i sobretot a Barcelona. I la quarta se'n va fins a Austràlia.

Els quatre relats són autònoms però s'interrelacionen. Quan acabes el llibre t'adones que hi ha molts punts en comú. No puc explicar l'assassinat de Verboom si Zuviría no ha passat abans per Amèrica. Si no ho fes, semblaria que es treu una "pèssima posició" de la butxaca.

El llibre comença quan acaba la derrota catalana el dia 11 de setembre. Una de les aportacions que faig és escriure ficció sobre el dia després. Hi ha moltes novel·les que expliquen l'11 de setembre –de fet, és tot un gènere literari–, però fins ara ningú no havia parlat del dia 12 ni de com van fer

Crítiques «'Victus' ha rebut moltes crítiques ideològiques i polítiques», diu l'autor

aquelles trampes per emboscar els dirigents catalans i aconseguir que Cardona es rendís.

Per què et sents tan còmode escrivint sobre el segle XVIII?

És un segle molt esperançat. Hi ha molts falsos mites sobre el segle XVIII, però també és l'inici de la Il·lustració i l'Enciclopedisme. Al segle XVIII es podia entendre el món i ser-hi feliços. Això desemboca, paradoxalment, en el segle XIX, que no m'interessa gens perquè és horrible.

Horrible? Per què?

Hi ha, d'una banda, la industrialització, que serveix per esclavitzar els blancs, i el colonialisme, que esclavitzava els negres. És quan es crea el racisme científic, que desembocarà en la gran catàstrofe del segle XX: els totalitarismes, la Segona Guerra Mundial i l'Holocaust.

Tornem al segle XVIII, llavors.

A finals del XVIII hi ha la Revolució

Francesa i l'Americana que proclamen bons ideals... Em resultava proper un personatge com Zuviría que fa de pont, que viu de molt jove el setge de Barcelona –la pèrdua de les constitucions i llibertats– i que em palma cap al final sobretot amb els nord-americans. Vist des de la nostra perspectiva, era un moment en què s'afavorien les classes populars. Imagina't el munt de llibres que donaria! Jo en tenia pensats fins a deu.

Deu *Victus*! Igual que Larsson amb *Millennium*.

Era un projecte molt esquemàtic... Mentre escrivia *Victus* tenia clar que hi hauria una segona part, perquè quedaven moltes trames penjades. Per a mi era una tragèdia reescriure cinquanta vegades l'última pàgina de *Victus* sense passar comptes amb Verboom i el mariscal Berwick [riu].

Fa l'efecte que un dels personatges de *Vae Victus* que més t'estimes és Pere Joan Barceló, *Carrasclat*.

Ryan Gosling, protagonista de 'Blade runner 2'

Ryan Gosling ha confirmat els rumors que apuntaven a ell com a protagonista de *Blade runner 2*, seqüela del clàssic de la ciència-ficció dirigit per Ridley Scott. Gosling se suma a un repartiment en què també hi ha Harrison Ford, el protagonista original. El director del film serà Denis Villeneuve.

Denzel Washington rebrà el premi Cecil B. DeMille

El premi honorífic dels Globus d'Or ja té destinatari. Denzel Washington rebrà el premi Cecil B. DeMille en reconeixement a la seva trajectòria durant la 73a edició dels Globus d'Or, que se celebrarà el 10 de gener a l'hotel Beverly Hilton de Los Angeles. Presentarà la cerimònia l'humorista Ricky Gervais.

PERE VIRGILI

Va ser una descoberta impressionant! Un personatge així no podia quedar fora del llibre. Que jo sàpiga, literàriament no hi ha res d'en Carraslet, i és un heroi d'una gran categoria... No el comparo amb Jesse James, però si el poso al costat d'en Serrallonga, em sembla que en Carraslet està per sobre, almenys com a personatge de ficció. Les aventures d'aquest individu i les seves relacions amb Berwick són brutals: ells dos fan el pacte fàustic per excel·lència. Ara sóc més conscient d'una cosa que no sabia quan vaig escriure *Victus*, i és que la gent no té ni puta idea de res [riu]. Intuïa que no ho sabíem tot del 1714, però m'al·lucina que tanta gent em digués que fins que no va llegir *Victus* pensava que Villarroya era un carrer que baixava...

Què t'interessa tant d'en Carraslet? És algú que surt d'una derrota. No és algú que s'incorpora a la defensa d'unes institucions en vigor com un recluta més –durant la guerra havia

sigut un soldat regular–, sinó que en Carraslet, empès per la repressió borbònica, acaba sent un líder estrictament popular, que dirigeix milers d'individus que no s'han rendit.

En un dels episodis en Carraslet conquereix Reus. Tothom l'hi posa fàcil, perquè hi té amics i parents, però després la repressió és terrible.

Tenia dotzenes de familiars detinguts, en Carraslet, abans i tot d'entrar a Reus. La repressió va ser terrorífica: si hagués escrit fil per randa el que llegia, hauria fet una novel·la *gore*. Els oficials borbònics, a les cròniques que enviaven a Madrid, deien que no n'hi havia prou matant els catalans, perquè anaven tranquil·lament cap a la mort. El que havien de fer era tallar-los a trossos de camí del patíbul. Aquest era el panorama.

La primera història és la de la fugida transoceànica de Zuviría. Ell creu que va cap a Nàpols, però acaba anant a parar a Amèrica.

Exacte. Ell no marxa cap a l'Est –cap a l'Imperi austríac– sinó cap a l'Oest, cap a Amèrica. A *Vae Victus* volia internacionalitzar Zuviría. Mentre em documentava pel *Victus* tenia la guerra dels iama al cap. Els indígenes van estar a punt de guanyar i els va anar d'un pèl.

T'especialitzes en derrotes.

M'he especialitzat en derrotes perquè vinc d'on vinc, sóc català. En el cas de la guerra iama del 1715 m'interessava com per fi Zuviría aconseguia conquerir una ciutat sense sang, que era el seu ideal. M'invento que ell corria per allà, però que la ciutat va ser expugnada així està documentat.

Els colonitzadors anglesos, els *for-dekin*, esclavitzaven els indis. Zuviría diu: "n'aniquilen l'ànima".

A Europa hi havia serfs, però el païsatge que Zuviría coneix no té res a veure amb el que es troba a Amèrica. És l'inici molt primari de l'esclavatge. Molts d'aquells camps que llavors eren d'arròs, després esdevindrien camps de cotó.

Ell es posa al costat dels iames.

Com a antropòleg m'interessava el contrast cultural. Era una societat que practicava el xamanisme i que tenia un sistema de parentiu molt diferent de l'europeu. Els indis eren molt lliures, segons els patrons europeus, però al mateix temps això els impossibilitava lluitar com un euro-

peu. Zuviría els ensenya a lluitar segons la formació tancada, i ells diuen: "Per què ens hem de quedar quietos mentre ens disparen?". "Perquè això és la civilització!", respon Zuviría.

Suposo que molts lectors de *Victus* et demanaven si algun dia 'matariés' Verboom i a Berwick.

Sí, sí! Jo això no podia deixar-ho per a un tercer volum. Seria una estafa! [riu]. Berwick va morir vint anys després del setge de Barcelona, el 1734, i Verboom a principis del 1744, quan Zuviría torna a Barcelona. Respecto els fets històrics, però els assassinats me'ls l'invento.

Havies de parlar de la Ciutadella.

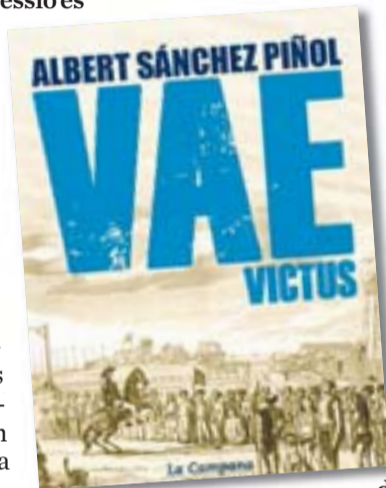
Home, i més que en parlaré si puc! Les imatges que incorporo a la novel·la són indispensables per la força expressiva que tenen: en el cas de la Ciutadella, veus aquella perfecció arquitectònica enfrontada al caos de la ciutat. És el caos del *populatxo* i dels estrats històrics contra aquell tumor amb pentàgons perfectes, que ocupa el 20% de la superfície total. En comptes de protegir la ciutat, la Ciutadella l'amenaçava. Va ser així durant dos segles! La Ciutadella mereixeria una novel·la sencera.

A la quarta part escrius que els enginyers com Zuviría podrien ser un antecedent dels maçons.

Els nou punts que porta tatuats al braç m'hi fan pensar. Hi ha elements que apunten en aquesta direcció, perquè els símbols de la maçoneria són els dels enginyers militars. Neixen d'unes elits que comencen a parir les societats secretes. No m'estranyaria que la primera maçoneria hi tingués relació.

Què me'n dius del naturalista Joseph Banks, que convida Zuviría a viatjar fins a Tahití? Et cau bé?

A mi sí que em cauria bé, però jo no sóc Zuviría. Hi ha gent que el confon amb mi. Jo no sóc Zuviría, sinó la Waltraud [riu]. Zuviría és un pallissa, sempre dictant les memòries... A mi la *intentona* il·lustrada em provoca simpatia, però a Zuviría no. Ell no és voltairià, sinó rousseunià. Ell és d'esquerres. Això no vol dir que jo sigui de dretes, eh? [riu] L'11 de setembre de 1714, Zuviría s'adona que la racionalitat no pot entendre la part més noble de l'esperit humà, encara que aquesta part sigui inútil. L'únic que va aconseguir aquesta gent és que 300 anys després de la lluita hi hagi gent com jo que els faci novel·les. —

Les quatre noves peripècies de Zuviría

Amèrica

El primer relat i el més extens –té gairebé 300 pàgines– explica la fugida de Barcelona de Zuviría després de l'11 de setembre. A Amèrica l'enginyer se solidaritzarà amb els indis iames. Es convertirà en mà dreta de Caesar, en amant de l'atractiva Mausí i en pare d'un nen a qui diu Avi. I lluitaran contra els colonitzadors anglesos.

França, Espanya i Catalunya

Zuviría arrossega una immensa llosa: haver perdut el setge de Barcelona el 1714, juntament amb la dona, el fill i mitja cara, que porta tapada amb una màscara. Quan el 1719 Berwick el treu de la presó francesa on està reclòs per proposar-li escarmentar els exèrcits borbònics i restablir les llibertats catalanes, Zuviría s'hi apunta. I afegeix un nou heroi a les seves aventures, l'enèrgic, fidel i entenyable Carraslet.

Berlín i Barcelona

El tercer relat arrenca el 1730 a Berlín, però avança ràpidament fins al 1743 per narrar la trobada de Zuviría amb un vell amic català, Enric Petit, que explica l'última batalla de l'admirat heroi Carraslet. Després d'una breu estada a Segòvia, l'enginyer torna a Barcelona decidit a entrar a la Ciutadella per liquidar Verboom.

Tahití i Nova Zelanda

L'última aventura de *Vae Victus* no planteja únicament un llarg viatge a Haití i Nova Zelanda el 1768 –on l'expedició del capità Cook vol prendre nota de "l'històric moment del trànsit de Venus"– sinó que també viatja cap enrere, fins al 1743, per recordar el decisiu paper de Zuviría a la batalla de Dettingen el 27 de juliol del 1743. Aquell dia, l'astúcia i l'oportunitisme de l'heroi de Sánchez Piñol es troben en un estat de forma excel·lent.